

T.a.v.: Drs. M. Rutte, m.rutte@tweedekamer.nl
S.A.M. Kaag MA, MPhil, sigrid.kaag@tweedekamer.nl
In kopie naar: Alle Kamerfracties, de vaste Kamercommissies SZW en VWS, de tijdelijke Kamercommissies
Uitvoeringsorganisaties en Fraudebeleid en Dienstverlening, en de informateurs.

Datum: Leiden, 13 Oktober 2021
Betreft: Oproep uitbannen armoede onder kinderen in Nederland

Geachte heer Rutte, geachte mevrouw Kaag,

'Ieder kind in armoede is er een teveel.', SER, 2017

Naar schatting leven ongeveer 292.000 kinderen in Nederland in armoede. Sociale experimenten laten zien dat armoede een hardnekkig en complex probleem is, en dat mensen die in armoede leven op de lange termijn alleen via goed onderwijs en kansgelijkheid het meest geholpen zijn.¹

Ondanks talrijke initiatieven, onderzoeken en beleidsinterventies, staat Nederland binnen de EU op de zevende plek als het om armoede onder kinderen gaat.² Dat kan en moet beter. Op de korte termijn is daarom méér urgentie, focus en regie vanuit de rijksoverheid nodig. Met het oog op kinderrechten legt het NJCM u zes adviezen voor die bijdragen aan het uitbannen van armoede onder kinderen.

Hierbij doen wij niet af aan de talrijke initiatieven, onderzoeken en beleidsinterventies om kinderen een betere kans te bieden in het onderwijs,³ de sport,⁴ de medische sector,⁵ het sociale domein⁶ en om gezinnen te steunen die te kampen hebben met structureel grote schulden.⁷ Er zijn gemeentelijke kindpakketten⁸ geïntroduceerd voor arme gezinnen⁹ en er zijn voedselbanken en fondsen die aan arme gezinnen doneren.¹⁰ Ook de Europese Unie heeft het bestrijden van armoede onder kinderen in het vizier. Recentelijk deed de EU een aanbeveling¹¹ aan de lidstaten om sociale uitsluiting van kinderen in nood te voorkomen.¹² Binnen het bestek van deze pleitbrief voert het te ver om te reflecteren op alle aanbevelingen, maatregelen, beleidsplannen en initiatieven om armoede onder kinderen te bestrijden.

De vorming van een nieuw kabinet is volgens het NJCM het uitgelezen moment om de schouders er nu écht onder te zetten en armoede onder kinderen in Nederland uit te bannen. Het recht op een toereikende levensstandaard is immers een kinderecht, vastgelegd in artikel 27 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Verwijzend naar een breed scala van onderzoeken, pleit het NJCM voor:

1 Een kindeffectrapportage

Uit de Toeslagenaffaire bleek dat zelfs de overheid geen barmhartige schuldeiser is: duizenden kinderen werden in armoede gestort via harde sancties en boetes opgelegd door de Belastingdienst. Voor het implementeren van artikel 27 IVRK verwijzen wij naar de zogenaamde *General Comments* van het VN-Kinderrechtencomité dat hiertoe een verplichte kind(errechten)effectrapportage voorstelt.¹³ Hiermee kunnen overheden mogelijke neveneffecten van wetgeving en beleid vooraf in kaart brengen, waardoor (onbedoelde) armoede onder kinderen zoveel mogelijk kan worden voorkomen.¹⁴ Het NJCM pleit er bij het nieuwe kabinet dan ook voor om een verplichte kindeffectrapportage in te voeren.

2 Minder bureaucratie om armoede onder kinderen te voorkomen en te bestrijden

Er gaat teveel tijd verloren aan ingewikkelde aanvraagprocedures en controles voor toeslagen en kindregelingen.¹⁵ Daardoor is sprake van veel niet-gebruik: onlangs heeft de Inspectie SZW vastgesteld dat 170.000 huishoudens geen bijstand aanvragen, terwijl ze daar wél recht op hebben. Ook deze groep leeft onder het sociaal minimum.¹⁶ De VNG doet een aantal relevante, samenhangende voorstellen gericht op het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven.¹⁷ Het NJCM onderschrijft specifiek de oproep van de VNG voor een menselijker en eenvoudiger stelsel, waarbij het sociaal minimum omhoog gaat.¹⁸

3 Specifieke focus op gezinnen met meervoudige en complexe problemen

Bij gezinnen met meervoudige en complexe problemen zijn vaak veel hulpverleners betrokken,¹⁹ terwijl de hulp niet altijd effectief is en gezinnen zich niet daadwerkelijk geholpen voelen.²⁰ Daarbij is er vaak te weinig oog voor de afhankelijke positie van kinderen, zeker in schuldsaneringstrajecten.²¹ Het NJCM roept het toekomstige kabinet op beschermende maatregelen te ontwikkelen om de financiële zorgen in deze gezinnen preventief in goede banen te leiden - dus voordat gezinnen in diepe schulden belanden, met daarbij in acht nemend de bijzondere positie van kinderen en hun rechten conform artikel 27 IVRK.²²

4 Meer inkomen voor werkende armen

Er zijn arme gezinnen met inkomen uit arbeid die geholpen zouden zijn met iets meer inkomen om van te leven. In deze gezinnen is (verborgen) armoede eenvoudigweg het gevolg van te weinig inkomen uit arbeid. Voor deze gezinnen zal meer inkomen (al dan niet uit arbeid) de uitkomst zijn.²³ Vanuit de SER zijn onlangs diverse voorstellen gedaan om de inkomensongelijkheid in Nederland aan te pakken en te investeren in brede welvaart.²⁴ Brede welvaart omvat zekerheid van werk en inkomen, toekomstig verdienvermogen, sterke publieke diensten zoals onderwijs, zorg en veiligheid, vertrouwen van burgers en ondernemers in de overheid, kansengelijkheid en een duurzaam leefklimaat. Deze voorwaarden gelden voor nu en in de toekomst.²⁵ De SER heeft oplossingen voor de specifieke problematiek van financieel kwetsbare werkenden uitgewerkt in zijn advies over werkende armen.²⁶ Terecht merkt de SER op dat 'de werkende arme' niet bestaat en dat het derhalve niet mogelijk is om generieke aanbevelingen te doen. Toch zegt de SER ook dat de verschillende beleidsterreinen die weliswaar los staan van de arbeidsmarkt toch - direct of indirect - kunnen ingrijpen op de problematiek van werken in armoede. De SER stelt dat deze aanpalende terreinen altijd van betekenis zijn bij een effectieve bestrijding van de armoedeproblematiek onder werkenden.²⁷ Ook bij het concreet invulling geven aan het concept 'brede welvaart' wijst het NJCM het nieuwe kabinet op artikel 27 IVRK dat mede omvat het recht van kinderen op een toereikende levensstandaard.

5 Specifieke aandacht voor sociale zekerheid voor kinderen

Recent onderzoek van Save the Children, uitgevoerd door het Verwey Jonker Instituut, laat zien op welke wijze minderjarigen afhankelijk zijn van hun ouders om gebruik te kunnen maken van de voorzieningen van sociale zekerheid. Ook laat het onderzoek de omslachtige en tijdrovende wijze zien, waarop juristen die zich inzetten voor deze kinderen uiteindelijke financiële bijstand weten te regelen voor deze specifieke groepen minderjarigen.²⁸ Artikel 26 IVRK geeft kinderen recht op sociale voorzieningen.²⁹ Nederland heeft, als enige land ter wereld, een voorbehoud gemaakt bij dit verdragsartikel waardoor een zelfstandig beroep op sociale zekerheid door kinderen bij de nationale rechter onmogelijk is gemaakt. De redenering hierachter is dat zij via hun ouders reeds sociale zekerheid ontvangen. Kinderen zouden echter niet de dupe mogen worden van de situatie van hun ouders, wanneer deze geen recht op sociale zekerheid, toeslagen of uitkeringen hebben, zoals ook een motie uit 2017 stelt.³⁰ Het NJCM roept het toekomstige kabinet op het voorbehoud bij artikel 26 IVRK in te trekken.

6 Centrale regie vanuit de Rijksoverheid

Het bestrijden van armoede is grotendeels belegd bij gemeenten die elk een eigen beleid voeren.³¹ Uit onderzoek van Defence for Children blijkt dat er opmerkelijke verschillen bestaan tussen gemeenten bij de invulling van het armoedebeleid, het vaststellen van de lage-inkomensgrens en het aanbod van en toegang tot voorzieningen voor kinderen.³² Dit leidt, wellicht onbewust of onbedoeld, tot willekeur en ongelijkheid. Om armoede effectief te kunnen

bestrijden en om willekeur en ongelijkheid te voorkomen is volgens het NJCM meer centrale regie vanuit de Rijksoverheid nodig.

Wij hopen dat de formerende partijen bovenstaande adviezen ter harte nemen bij het formuleren van een regeerakkoord en dat het nieuwe kabinet voortvarend aan de slag gaat met het uitbannen van armoede onder kinderen in Nederland. Indien u vragen heeft over bovenstaande dan beantwoorden wij deze gaarne.

Hoogachtend,

Monique Steijns, Voorzitter NJCM

Aysel Sabahoglu, Lid werkgroep Jeugdrecht en Gezondheidsrecht van NJCM

---

1 Zie bijvoorbeeld het boek 'Het Pauperparadijs', S. Jansen, Uitgeverij Balans, 2013.

2 oneworld.nl/lezen/achtergrond/kinderarmoede-in-nederland/?utm_source=OneWorld%20nieuwsbrieven&utm_campaign=968537a44b-EMAIL_CAMPAIGN_2018_WK28&utm_medium=email&utm_term=0_30126d7d06-968537a44b-9536961&ct=t%28EMAIL_CAMPAIGN_2018_WK28%29&mc_cid=968537a44b&mc_eid=%5Bb4a6c9c382%5D.

3 <https://jeugdfondssportencultuur.nl/armoededeklasuit/>; rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/02/12/handreiking-omgaan-met-armoede-op-scholen.

4 kenniscentrumsportenbewegen.nl/producten/checklist-jeugd-armoede-sport-2/

5 landelijkeklantenraad.nl/Content/Downloads/Armoede%20en%20gezondheid%20van%20kinderen%20praktische%20handleiding%20voor%20interventie.pdf.

6 divosa.nl/onderwerpen/kinderarmoede.

7 movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2020-03/Dossier-Wat-werkt-bij-aanpak-armoede-schulden-2020.pdf; bureaubartels.nl/kennisgebieden/armoede-en-schulden

8 Veelzeggend citaat uit een artikel van A. Meulenbelt, *Trouw*, 7 augustus 2021: *'Ik weet hoe dat gaat, met de speciale hulp aan arme kinderen. Een geweldige rompslomp om elk jaar dat pakket kleren aan te vragen, die je ook nog niet zelf uit mag zoeken. Moeders zijn ook niet altijd van plan om een fiets aan te vragen bij de school, omdat ze niet willen dat hun kinderen in de klas bekend staan als arm. En een gratis ontbijt op school? Is het niet fijner als ze thuis kunnen ontbijten? Waarom gaat dat geld niet naar de ouders zelf, die beter weten wat hun kinderen nodig hebben, de ouders die meer problemen hebben om de huur en de elektriciteit te betalen, en om aan het eind van de maand een andere warme maaltijd op tafel te kunnen zetten dan alweer pannenkoeken? Wantrouwen? Waarom anders alleen hulp in natura? En alleen voor de kinderen?'*, zie <https://www.trouw.nl/opinie/kinderarmoede-bestaat-niet-armoede-wel~ba4983a7/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>.

9 rijksoverheid.nl/onderwerpen/armoedebestrijding/vraag-en-antwoord/kan-ik-ondersteuning-voor-mijn-kinderen-krijgen

10 kansfonds.nl/themas/armoede-en-schulden/?gclid=EAIaIQobChMIo9D9zdeZ8QIV2tnVCh2nGARcEAAAYASAAEKpavD_BwE;armoedefonds.nl/?gclid=EAIaIQobChMIo9D9zdeZ8QIV2tnVCh2nGARcEAAAYAAEgl_RfD_BwE.

11 consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2021/06/14/access-to-key-services-for-children-in-need-council-agrees-european-child-guarantee/.

12 De kernaanbeveling (artikel 4 sub a) is dat lidstaten aanbevolen wordt te garanderen dat kinderen in nood daadwerkelijk en gratis toegang hebben tot voor- en vroegschoolse educatie en opvang, onderwijs (met inbegrip van school gerelateerde activiteiten), tot ten minste één gezonde maaltijd per schooldag en tot gezondheidszorg, voorts (sub b) daadwerkelijke toegang hebben tot gezonde voeding en adequate huisvesting.

-
- 13 In het verleden is voor de invoering van een kindeffectrapportage of kinderrechteneffectrapportage gepleit door kinderrechtenorganisaties als Defence for Children en UNICEF (*child rights impact assessment*). Andere organisaties spraken over een kinderrechtentoeleef of een kinderrechtentoeleef. Via deze 'CRIA' kan het effect van nieuwe wetten of beleid getoetst worden specifiek ten aanzien van kinderen. Van belang bij het ontwikkelen van een dergelijke rapportageverplichting of toets is met name *General Comment No. 19 (2016) on public budgeting for the realization of children's rights* (art. 4), te vinden via:
https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=5&DocTypeID=11.
- 14 2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf Deze "General Comment" betreft een uitgebreide toelichting op interpretatie en toepasbaarheid van het begrip 'best interest of the child' (het belang van het kind). Zie ook: kinderrechten.nl/kinderrechten-vw/artikel-3-belang-van-het-kind/.
- 15 trouw.nl/economie/de-participatiewet-moet-op-de-schop-vinden-gemeenten-te-veel-wantrouwen~bf2c1bb8/.
- 16 trouw.nl/economie/170-000-huishoudens-vragen-geen-bijstand-aan-terwijl-ze-daar-wel-recht-op-hebben~ba049004/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F.
- 17 <https://vng.nl/nieuws/propositie-de-winst-van-het-sociaal-domein> en https://vng.nl/sites/default/files/2021-04/de-winst-van-het-sociaal-domein_def.pdf
- 18 trouw.nl/economie/de-participatiewet-moet-op-de-schop-vinden-gemeenten-te-veel-wantrouwen~bf2c1bb8/.
- 19 verwey-jonker.nl/publicatie/domein-overstijgende-aanpak-mpg-voorbij-de-scheiding-tussen-veiligheidsdomein-en-zorgdomein/
<https://richtlijnenjeugdhulp.nl/gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen/>.
- 20 verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2020/07/D8749512_3_027E-2.pdf.
- 21 Lees bijvoorbeeld kindervaringen in het recente rapport van het Verwey-Jonker Instituut, verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2021/06/220260_kinderen_missen_zelfstandig_recht_op_sociale_zekerheid_WEB.pdf.
- 22 Het interview met Tim 'S Jongers bevat bijzonder veel informatie over armoede in multiprobleem gezinnen. Zie <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/als-je-met-10-0-achterstand-begint-is-hogerop-komen-geen-klim-op-een-ladder-het-is-een-tunnel-waar-in-je-moet-blijven-kruipen~b41eb81b/>. Zie ook: raadsvs.nl/documenten/publicaties/2021/4/7/gezichten-van-een-onzeker-bestaan.
- 23 Zie bijvoorbeeld het pleidooi van Prof dr. L. Batstra van de Rijksuniversiteit Groningen. Zij pleit voor het stoppen met indirecte armoedebestrijding, en het geld dat daarmee bespaard wordt, direct te besteden aan het verhogen van de laagste inkomens. dvh.nl/meningen/Opinie/Laten-we-in-plaats-van-de-armen-de-beleidsmakers-onder-de-loep-leggen-26819278.html.
- 24 In het verleden heeft de SER een *position paper* geschreven over dit subonderwerp, te vinden via:
https://vng.nl/sites/default/files/brieven/2019/vng_position_paper_voor_rondetafelgesprek_werkende_armen_7_maart_2019.pdf/.
- 25 ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2021/sociaal-economisch-beleid-2021-2025.pdf.
- 26 ser.nl/nl/Publicaties/advies-sociaal-economisch-beleid-2021-2025, p. 15. En <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2021/verkenning-werken-zonder-armoede.pdf?la=nl&hash=348F150DC26F7C97923CC919ED894C15>
- 27 <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2021/verkenning-werken-zonder-armoede.pdf?la=nl&hash=348F150DC26F7C97923CC919ED894C15> pagina's 14-120.
- 28 verwey-jonker.nl/publicatie/kinderen-missen-recht-op-sociale-zekerheid/.
- 29 kinderrechten.nl/kinderrechten-vw/artikel-26-sociale-voorzieningen/.
- 30 parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vkfggmixs0x5 (Motie 400 van het lid Voortman – Motie 24 515 Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting); <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-24515-400.html>.
- 31 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/04/01/kamerbrief-ambities-kinderarmoede>
- 32 https://www.defenceforchildren.nl/media/4075/rapport-armoede_postcodetombola_web.pdf